

**PLATFORMA ZA UČEŠĆE CRNOGORSKE DELEGACIJE NA SASTANKU
TIJELA ZA PREGLED TRGOVINSKIH POLITIKA SVJETSKE TRGOVINSKE ORGANIZACIJE,
ŽENEVA, ŠVAJCARSKA, 11 – 13. APRIL 2018. GODINE**

Prvi pregled trgovinskih politika (TPR) Crne Gore je na dnevnom redu Tijela za pregled trgovinskih politika (TPRB) Svjetske trgovinske organizacije (STO) u periodu 11 – 13. april 2018. godine, Ženeva, Švajcarska. TPR je najznačajnija aktivnost od pristupanja Crne Gore ovoj Organizaciji aprila 2012. godine, imajući u vidu da je u pitanju najsveobuhvatniji proces analize propisa i mjera u trgovini nakon pristupnih pregovora. Polazeći od dinamike procesa pridruživanja EU ovo će vjerovatno biti i poslednji sastanak na kome će se razmatrati trgovinska politika i prakse Crne Gore, jer će članstvom u EU iste biti razmatrane u okviru procesa za EU.

Pregledi trgovinskih politika STO članica se sprovode periodično prema unaprijed utvrđenoj proceduri. Tako su, četiri članice sa najvećim učešćem u svjetskoj trgovini (SAD, EU, Japan i Kina) predmet pregleda svake dvije godine. TPR za sledećih 16 članica vrši se na svake četiri godine, a za ostale na svakih šest godina, s tim što je moguće produžavanje perioda za najmanje razvijene zemlje i zemlje u razvoju.¹

Sastanak TPRB-a zakazan za april o.g. je završna faza u procesu, koji je suštinski otpočeo februara 2017. godine, kada je Crnoj Gori dostavljen prvi set pitanja od strane Sekretarijata STO. Predstavnici Sekretarijata su dva puta boravili u Crnoj Gori – aprila i novembra 2017. godine, dok su finalne verzije Izveštaja Sekretarijata (*Report by the Secretariat*) i Izveštaja Vlade (*Report by the Government*), distribuirane članicama 7. marta 2018. godine. Izveštaj Sekretarijata priprema STO Sekretarijat² na svoju odgovornost na osnovu svih dostupnih informacija (napr. Međunarodni monetarni fond, Svjetska banka, izveštaji Evropske komisije i sl.) uključujući i informacije dobijene od strane Crne Gore³. Izveštaj Vlade je prethodno usvojen na sjednici od 11. januara 2018. godine (br. zaključka 07-4033). Pomenuti izveštaji za sada nisu javno dostupni, tj. distribuirani su samo članicama pod oznakom *restricted* i obuhvataju izveštajni period od pristupanja Crne Gore STO (2012. godina) zaključno sa 2017. godinom.

Nakon što su izveštaji distribuirani članice imaju pravo da dostavljaju pitanja u pisanoj formi najkasnije do 28. marta⁴ o.g. Crna Gora je prva članica, koja će uz "tradicionalni" način dostavljanja pitanja i odgovora koristiti i *on-line* sistem. S tim u vezi, imajući u vidu da je u pitanju potpuno novi sistem za dostavljanje pitanja i odgovora, predstavnici Sekretarijata su u cilju uspešnog okončanja procesa isti predstavili putem video konferencije, održane u Ministarstvu ekonomije februara o.g. Crna Gora je u obavezi da dostavi odgovore do 11. aprila, odnosno u periodu do šest nedjelja nakon sastanka za pitanja koja ne budu odgovorena do kraja druge sesije, zakazane za 13. april. Naime, pored pitanja

¹ Julia 2017. godine članice su usvojile Odluku, kojom je Mehanizam za pregled trgovinskih politika izmijenjen na način što su periodi analize po grupama članica produženi za po jednu godinu. Pomenuta Odluka će se primjenjivati od 1. januara 2019. godine.

² Detaljna procedura za pripremu pregleda trgovinskih politika data je u Aneksu 3 STO Sporazuma (*Mehanizam za pregled trgovinskih politika*) .

³ Izveštaj je dostavljen koordinatorima Radne grupe za sprovođenje procesa pregleda trgovinskih politika, praćenje i implementaciju pravne tekovine STO i obaveza preuzetih članstvom u STO (u skladu sa zadacima Radne grupe).

⁴ Na dan 14. mart 2018. godine nije bilo pitanja STO članica. Imajući u vidu da je rok za dostavljanje pitanja 28. mart o.g. kao i da su do sada sve članice čije su trgovinske politike bile predmet pregleda dobile pitanja ista očekujemo u drugoj polovini perioda predviđenog za dostavljanje pitanja.

koja se dostavljaju u pripremnom periodu, i na samom sastanku TPRB-a očekuje se veliki broj istih, jer se trgovinske politike Crne Gore analiziraju po prvi put.

Crna Gora je takođe u obavezi da dostavi Sekretarijatu uvodno izlaganje najkasnije do 11. aprila, odnosno završno izlaganje (*responding statement*) do 13. aprila, koje se u skladu sa definisanom procedurom priprema nakon prve sesije. Takođe, ukoliko Izvještaj Sekretarijata sadrži činjenične greške potrebno je dostaviti spisak takvih grešaka prije kraja druge sesije TPRB-a, radi eventualne ispravke distribuirane verzije dokumenta. Napominjemo da su u pitanju su tehnički komentari, a ne suštinski komentari i viđenja crnogorske strane jer je riječ o Izvještaju iz nadležnosti Sekretarijata, koji je pripremljen na osnovu podataka raspoloživih do kraja 2017. godine.

Značaj sastanka

STO predstavlja institucionalno-pravni okvir međunarodnog trgovinskog sistema u području trgovine robama, uslugama i trgovinskih aspekata intelektualne svojine. Zajedno sa Svjetskom bankom i Međunarodnim monetarnim fondom STO čini treći najvažniji stub savremenog multilateralnog sistema. Mehanizam za pregled trgovinskih politika je jedan od najznačajnijih instrumenata STO-a sa aspekta principa transparentnosti – jednog osnovnih principa na kome počiva rad Organizacije, a upravljanje Mehanizmom je i jedna od funkcija Organizacije⁵. Po okončanju sastanka Sekretarijat će pripremiti paket dokumenata u formi Izvještaja sa sastanka, koji uključuje distribuirane Izvještaje, izlaganja Crne Gore, predsjedavajućeg, diskutanta i skraćeni pregled pitanja članica i biće javno dostupan i koristi se kao relevantan izvor informacija o Crnoj Gori.

Osim što je pregled trgovinskih politika sprovodi sa ciljem praćenja primjene obaveza koje proizlaze iz relevantnih STO Sporazuma i obaveza preuzetih u pristupnim pregovorima, članice koriste proces, između ostalog, i u cilju sagledavanja uslova i mogućnosti, koji mogu biti od interesa za biznis zajednice. Polazeći od pomenutog na sastanku se razmatraju sledeće oblasti (uključujući i druga pitanja u dijelu pristupa tržištu roba i usluga):

- Ekonomski ambijent, s akcentom na ekonomski razvoj u pogledu rasta, prihoda, zaposlenosti i cijena, kao i razvoj makroekonomske politike, odnosno monetarne i politike deviznog kursa, kao i fiskalne politike, platnog bilansa i trendova u trgovini;
- Investicioni režim i slobodne i biznis zone;
- Uvoz i izvoz robe, carinske procedure, carinsko vrednovanje, pravila porijekla, carinska tarifa i druga carinska pitanja;
- Poreska reforma, direktno i indirektno oporezivanje, i ostala pitanja vezana za poreski sistem Crne Gore;
- Poljoprivreda, ribarstvo i šumarstvo;
- Sanitarne i fitosanitarne mjere;
- Uvozne i izvozne dozvole, zabrane uvoza, antidamping, zaštitne mjere i kompenzatorne mjere;
- Subvencije i državna pomoć, mjere koje utiču na proizvodnju i trgovinu, finansiranje izvoza, osiguranje i garancije;
- Sporazumi o slobodnoj trgovini, odnosno regionalni i preferencijalni sporazumi, generalne šeme preferencijala;
- Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Evropske unije i Crne Gore (SSP) i proces EU integracija;
- Tehničke barijere i standardi;

⁵ Član III Sporazuma o osnivanju STO.

- Politika konkurencije;
- Politika kontrole cijena;
- Politika zaštite potrošača;
- Privatizacija i državna preduzeća;
- Trgovinski aspekti prava intelektualne svojine;
- Osnivanje privrednih društava, prerađivačka industrija i industrijska politika;
- Rudarstvo i ugljovodonici;
- Energetika i energetska efikasnost;
- Telekomunikacije i poštanske usluge;
- Emitovanje i produkcija filmova;
- Finansijske usluge, bankarstvo i osiguranje;
- Saobraćaj (drumski, željeznički, pomorski i vazdušni);
- Javne nabavke;
- Usluge u turizmu;
- Politika tržišta rada;
- Elektronska trgovina;
- Mjere koje se odnose na korupciju;
- Podaci u nadležnosti Centralne banke Crne Gore i Zavoda za statistiku.

Diskutant za TPR Crne Gore Nj.E., Ambasador Lihtenštajna Peter Matt. Diskutant u ličnom kapacitetu otvara raspravu, a imenuje ga predsjedavajući TPRB-a u konsultaciji sa članicama.

Sastav delegacije:

Delegaciju Vlade Crne Gore, koja će odgovarati na pitanja u Podgorici i u Ženevi, na sastanku Tijela za pregled trgovinskih politika, predvođiće Goran Šćepanović, generalni direktor za multilateralnu i regionalnu trgovinsku saradnju i ekonomske odnose sa inostranstvom u Ministarstvu ekonomije. Članovi delegacije⁶ će biti:

- Zorica Marić Đorđević, Ambasador, Stalni Predstavnik Crne Gore u Svjetskoj Trgovinskoj Organizaciji,
- Nikola Vujović, državni sekretar, Ministarstvo ekonomije,
- Goran Nikolić, generalni direktor, Ministarstvo ekonomije,
- Miloš Čelanović, generalni direktor, Ministarstvo ekonomije,
- Olivera Brajović, generalni direktor, Ministarstvo održivog razvoja i turizma,
- doc dr Mersad Mujević, direktor, Uprava za javne nabavke,
- Zorka Prljević, pomoćnik direktora, Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fotosanitarne poslove,
- Aida Salagić Ceković, načelnik, Ministarstvo ekonomije,
- Svetlana Božović, samostalni savjetnik, Ministarstvo ekonomije,
- Danijela Gačević, samostalni savjetnik, Ministarstvo ekonomije,
- Svetlana Stijepović, samostalni savjetnik, Ministarstvo ekonomije,
- Goranka Lazović, rukovodilac Direkcije za turistički razvoj, standarde i unapređenje konkurentnosti u turizmu, Ministarstvo održivog razvoja i turizma,
- Maja Kovačević, šef odsjeka za međunarodnu saradnju, Ministarstvo održivog razvoja i turizma,

⁶ Konačan sastav delegacije koji će učestvovati na sastanku TPRB-a u Ženevi biće utvrđen po dobijanju pitanja od strane STO članica. Rok za dostavljanje pitanja je 28. mart o.g.

- Sanja Poleksić, samostalni savjetnik, Uprava za javne nabavke,
- Goran Vojinović, samostalni savjetnik, Uprava za javne nabavke,
- Nerma Kalač, samostalni savjetnik, Uprava za javne nabavke,
- Angelina Strugar, šef Odjeljenja za saradnju sa međunarodnim institucijama i organizacijama, Centralna banka,
- Snežana Vujanović, samostalni savjetnik, Ministarstvo finansija,
- Ivan Radulović, načelnik, Ministarstvo finansija,
- Kristina Lapčević, načelnik Odjeljenja za ekonomske analize, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja,
- Anja Mašanović, samostalna savjetnik u Generalnom direktoratu za međunarodnu saradnju i EU fondove, Ministarstvo saobraćaja i pomorstva,
- Nemanja Turković, rukovodilac odjeljenja, Agencija za lijekove i medicinska sredstva,
- Nataša Raičević, pomoćnik direktora za Sektor regulative, licenciranja i opštih poslova, Agencija za nadzor osiguranja,
- Nerma Nurković, analitičar u Sektoru za istraživanje, trazvoj i saradnju, Agencija za nadzor osiguranja,
- Radojka Ćirković, samostalni savjetnik, Agencija za zaštitu konkurencije,
- Maja Jovović Schmidt, šefica Odsjeka za ekonomska, razvojna i finansijska pitanja, Ministarstvo vanjskih poslova.

U cilju implementacije međunarodno preuzetih obaveza, a skladu sa zaključkom Vlade broj 07-4033 Rješenjem ministarke ekonomije od 28. decembra 2017. godine, br. 69-1004/2017-7, formirana je Radna grupa za sprovođenje proces pregleda trgovinskih politika, praćenje i implementaciju pravne tekovine STO i obaveza preuzetih članstvom u STO. Imajući u vidu kompleksnost tema koje su predmet TPR-a i potrebu da se na sastanku na najbolji mogući način odgovori na upite članica, neophodno je da u periodu 11 – 13. april o.g. svi članovi Radne grupe budu dostupni za dostavljanje odgovora na pitanja dobijenih tokom sastanka.

Članovi Radne grupe su predstavnici svih ministarstava, Zavoda za statistiku, Uprave carina, Poreske uprave, Agencije za duvan, Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, Instituta za standardizaciju, Zavoda za metrologiju, Akreditacionog tijela, Uprave za inspekcijske poslove, Agencije za promociju stranih ulaganja, Sekretarijata za razvojne projekte, Uprave za javne nabavke, Savjeta za privatizaciju i kapitalne projekte, Komisije za hartije od vrijednosti, Zavoda za intelektualnu svojinu, Uprave policije, Investiciono-razvojnog fonda, Centralne banke, Agencije za sprečavanje korupcije, Agencije za elektronske medije, Agencije za energetiku, Agencije za zaštitu konkurencije, Agencije za lijekove i medicinska sredstva, Agencije za nadzor osiguranja i Privrednog suda. Shodno zadacima Radne grupe članovi su obavezi da kad je u pitanju TPR pripreme odgovore na pitanja Sekretarijata i članica STO-a i daju komentare na izvještaj Sekretarijata.

Troškovi

Troškove učešća na sastanku snose institucije čiji predstavnici su članovi delegacije.